

RAZVOJ POLICIJSKE DEJAVNOSTI SKOZI PERSPEKTIVO RAZVOJA VED O POLICIJSKI DEJAVNOSTI V SLOVENIJI

KAJA PRISLAN MIHELIC, BRANKO LOBNIKAR,
MAJA MODIC

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
kaja.prislan@um.si, branko.lobnikar@um.si, maja.modic@um.si

Povzetek Avtorji v prispevku analizirajo razvoj policijske dejavnosti v Sloveniji. V analizo vključijo tako razvoj državne policijske dejavnosti kot razvoj občinskega redarstva, ki ga razumejo kot del policijske dejavnosti, ki jo izvaja lokalna samouprava. Vzporedno s tem analizirajo tudi razvoj raziskovalne in pedagoške dejavnosti Katedre za policijsko dejavnost in varnostne vede Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru. Pregled pokaže, da gre za vzporeden razvoj tako policijske dejavnosti kot akademskega proučevanja in poučevanja tega področja, pri čemer se osvetli tudi veliko situacij soodvisnosti. Slednje se še posebej izkaže pri analizi aktualnih trendov razvoja javne policijske dejavnosti v Sloveniji. V prihodnje bo namreč tako državna kot policijska dejavnost v lokalnem okolju morala temeljiti tudi na ugotovitvah raziskav, ki se izvajajo v okviru Katedre za policijsko dejavnost in varnostne vede, razvoj raziskovalne in pedagoške dejavnosti pa bo moral upoštevati tudi trende, ki so bili opisani v zadnjem delu prispevka.

Ključne besede:

policijska dejavnost, Katedra za policijsko dejavnost in varnostne vede, izobraževanje, pluralizacija, razvoj

THE DEVELOPMENT OF POLICING IN SLOVENIA THROUGH THE PERSPECTIVE OF THE DEVELOPMENT OF POLICE SCIENCE

KAJA PRISLAN MIHELIČ, BRANKO LOBNIKAR,
MAJA MODIC

University of Maribor, Faculty of Criminal Justice and Security, Ljubljana, Slovenia
kaja.prislan@um.si, branko.lobnikar@um.si, maja.modic@um.si

Abstract In the chapter, the authors analyse the development of policing in Slovenia. In the analysis, they include both the development of state policing and the development of municipal policing, which they understand as a part of the policing, carried out by local self-government. In parallel, they also analyse the development of the research and teaching activities of the Chair of Policing and Security Studies of the Faculty of Criminal Justice and Security, University of Maribor. The review shows that there is a parallel development of both policing and academic study and teaching in this field, and highlights many situations of interdependence. The latter is particularly evident in the analysis of contemporary trends in the development of public policing in Slovenia. In the future, both state and local policing will have to be based on the findings of research carried out within the framework of the Chair of Policing and Security Studies. Moreover, the development of research and teaching activity will also have to take into account the trends described in the last part of the chapter.

Keywords:
policing,
Chair of Policing
and Security
Studies,
education,
pluralisation,
development

1 Uvod

Policijska dejavnost je pomembna za vsako sodobno družbo, saj je od kakovosti izvajanja te dejavnosti odvisna stopnja varnosti in občutek varnosti prebivalcev. Policijska dejavnost zato ne more biti odvisna zgolj od zakonskih okvirov, ki opredeljujejo naloge in postavljajo omejitve izvajalcem te dejavnosti, temveč mora biti utemeljena na temeljitem premisleku o najustreznejših pristopih za učinkovito in kakovostno izvajanje policijskih nalog. Z razvojem družb in s ciljem izpolnjevanja z razvojem povezanih pričakovanj se je čez čas razvijala tudi policijska dejavnost; postajala je kompleksnejša, pojavili so se raznoteri izvajalci te dejavnosti, policijska dejavnost se je pluralizirala. Da pa bi izvajalci te dejavnosti lahko opravili pričakovane naloge, se je vzporedno z razvojem policijske dejavnosti začela razvijati tudi znanost, s katero to dejavnost opisujemo, razumemo in tudi znanstveno utemeljujemo. Gre za svetovni trend, ki pa se odraža tudi v Sloveniji, zato bomo v tem prispevku prikazali, kako sta se vzporedno razvijala tako policijska dejavnost na ozemlju Slovenije kot proučevanje in poučevanje te dejavnosti. Po analizi preteklosti pa bomo orisali tudi aktualne razvojne trende v izvajanju policijskih nalog in vpliv teh trendov na razvoj dejavnosti proučevanja policijske dejavnosti, ki se izvaja v okviru Katedre za policijsko dejavnost in varnostne vede na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru.

2 Razvoj policijske dejavnosti in ved o policijski dejavnosti v Sloveniji

Policijska dejavnost ima na območju sedanje države Slovenije, mednarodno primerjalno gledano, zavidljivo zgodovinsko vrednost. Čeprav se mnogokrat zdi, da se policijska dejavnost definira z nastopom vsakokratne oblasti, pa je sodobna policijska dejavnost spremljala razvoj vseh državnih oblik na območju sedanje Slovenije. Če za začetek sodobne policijske dejavnosti štejemo september 1829, ko je Robert Peel ustanovil metropolitansko policijo v Londonu z znamenitimi *bobbyji*, ali če za začetek štejemo marec 1829, ko so v Parizu zaposlili prvih 100 *sergents de ville* (Lobnikar idr., 2019), potem lahko ugotovimo, da za začetek današnje policijske dejavnosti v Sloveniji štejemo 8. junij 1849, ko je cesar Franc Jožef I. po vzoru francoskih orožnikov potrdil ustanovitev orožništva na območju Avstro-Ogrske, kamor je takrat spadalo tudi ozemlje Slovenije (Lobnikar in Modic, 2018). Orožnik je lahko postal avstrijski državljan, star od 24 let do 36 let, samskega stanu ali vdovec brez otrok, zdrave postave in gibčen, ne nižji od 170,5 cm, z znanjem deželnega

jezika, branja in pisanja ter dobrega vedenja in neomadeževane preteklosti (Čelik, 1999a; 2001). Hkrati z ustanavljanjem državnega orožništva so v občinah zasnovali lastno službo za opravljanje nalog, ki jih je lokalnim skupnostim nalagal zakon o občinah. Cesar Franc Jožef I. je 10. julija 1850 podpisal odlok *Temelji za organizacijo policijskih oblasti*, ki je predvidel ustanovitev policijskih oblasti v večjih mestih, če so to zahtevali varnostni razlogi ali obseg varnostnih nalog, pa tudi v drugih krajih. Policijska oblast je bila na prvi stopnji podrejena mestnemu glavarju, na deželni ravni so bili odgovorni deželnemu predsedniku. Najvišji upravni in policijski šef je bil notranji minister na Dunaju. Tako je že na začetku sodobne policijske dejavnosti na ozemlju Slovenije soobstajala tako državna kot lokalna policija.

V Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev (SHS) je Slovenija nastopila s svojo vojsko in orožniki. Podatki iz leta 1918 kažejo, da so policisti in orožniki sodelovali z generalom Rudolfom Maistrom, ki je bil celo njihov vojaški poveljnik, ter skupaj z vojaki poskrbeli, da sta severna Štajerska in južna Koroška ostali v Sloveniji. Tudi tu lahko potegnemo vzporednice med takratnim časom in dejavnostmi slovenske policije v času osamosvojitvene vojne 1991 – tako takratni orožniki kot takratni miličniki so bili zavezani predvsem lokalnemu prebivalstvu in legitimni slovenski oblasti. V kraljevini SHS so bili orožniki podrejeni deželnemu orožniškemu poveljstvu v slovenski prestolnici, je pa prišlo do kadrovske prevetritve orožništva – odpustili so vse, ki niso bili slovanskega izvora. Odpuščene Nemce, Italijane in Madžare so večinoma nadomestili slovenski fantje, ki so prišli iz Trsta, Goriškega in Istre (Čelik, 1999b).

V času druge svetovne vojne so okupatorji v svoj policijski sistem vključili tudi nekatere orožnike iz razpadle kraljevine. Obenem pa so tudi organi narodnoosvobodilnega boja ustanavljali svoje varnostne organe. Leta 1941 je bila na podlagi sklepa vodstva Osvobodilne fronte ustanovljena narodna zaščita kot izvršilni organ oblasti za zagotavljanje javnega reda in varnosti prebivalstva, iz katere je po vojni nastala narodna milica (Lobnikar in Modic, 2018).

Po letu 1950 se je narodna milica preimenovala v ljudsko milico, leta 1980 pa v milico. Za obdobje sedemdesetih let prejšnjega stoletja je bila značilna decentralizacija delovanja, saj je bila milica samostojni občinski organ za izvajanje nalog s področja javne varnosti. Milico je ustanovila občinska skupščina v soglasju z republiškim sekretarjem za notranje zadeve, ki je imenovala tudi vodstvo postaje

milice, po letu 1972 je bil komandir policijske postaje za svoje delo odgovoren tako občinski oblasti kot republiškem sekretarju za notranje zadeve (Čas in Gorenak, 1993).

Policija v Sloveniji je doživela temeljite organizacijske spremembe po letu 1990. Pred tem je veljal »Zakon o notranjih zadevah« iz leta 1980, ki pa je bil po letu 1998 že pošteno zastarel. Po letu 1996 so bile policijske postaje organizirane na območjih, ki niso bila več zamejena z mejo ene občine (spremembe v lokalni samoupravi so v Sloveniji povzročile ustanavljanje novih občin). »Zakon o policiji« iz leta 1998 je opredelil policijo kot organ v sestavi ministrstva za notranje zadeve, kar je prineslo večjo samostojnost policije. Leta 1999 so uprave za notranje zadeve preimenovali v policijske uprave, načelniki pa so postali direktorji policijskih uprav. »Zakon o organiziranosti in delu v policiji« iz leta 2013 ni prinesel bistvenih sprememb na področju organizacije dela policije. Sklenemo lahko, da je policija v dobrem stoletju svojega delovanja doživela številne organizacijske in funkcionalne spremembe – prehajala je iz organa za vzdrževanje reda in miru v času orožništva v narodno-zaščitno institucijo, ki je bila vse do osamosvojitve Slovenije politično-determinirana, nato pa se je postopno približala zahodnim policijskim organizacijam, za katere je značilna demokratičnost in profesionalnost delovanja (Lobnikar in Modic, 2018).

Ob analizi policijske dejavnosti pa se ne smemo osredotočiti le na delovanje državne policije. Čeprav je državna policija največja in imajo policisti največ pooblastil, pa je za zagotavljanje varnosti prebivalcev pomembna tudi policijska dejavnost, ki se izvaja v lokalnih okoljih in je vezana na delovanje lokalne samouprave. Tako v novejšem času tudi v Sloveniji razumemo občinsko redarstvo kot eno izmed policijskih oz. varnostnih organizacij, kar je ne nazadnje razvidno tudi iz njihovih pristojnosti in nalog ter pooblastil, s katerimi razpolagajo redarji. V tujini tako pogosto občinsko redarstvo (upravičeno) imenujejo tudi lokalna ali mestna policija (ang. *local police, city police*) (Sotlar in Dvojmoč, 2015). Razvoj lokalne/mestne policije ali mestnega (občinskega) redarstva, ki je podrejeno županom oz. lokalnim oblastem, je trend, ki ga lahko analiziramo v okviru procesov decentralizacije policije in funkcije varnosti. Občinska redarstva tako umeščamo med državno (javno) policijo na eni strani spektra policijske dejavnosti in zasebnimi »policijskimi« organi na drugi strani kontinuuma. Njihov glavni namen je izvajanje policijske dejavnosti v lokalnem okolju, temeljna odgovornost za izvedeno delo pa je do oblasti v lokalnih skupnostih. Redarstva, s pristojnostmi, ki jih imajo za zagotavljanje javnega reda in

miru ter varnosti v prometu, igrajo nezanemarljivo vlogo v zagotavljanju varnosti prebivalcev (Meško idr., 2020). Pomemben mejnik v razvoju občinskih redarstev se je zgodil s sprejetjem »Zakona o občinskem redarstvu (ZORed)« (2006), so pa določene oblike redarstva obstajale že nekaj desetletij prej, skladno z vedno večjimi pristojnostmi občin. Po poročanju Čelika (2005) so ustavne spremembe v letih 1963 in 1974 omogočile Ljubljani, da je zaposlila prve (komunalne) redarje. Naloge komunalnih redarjev so se kasneje razširile z »Zakonom o notranjih zadevah« (1980). V letih pred osamosvojitvijo je bilo torej delo komunalnih redarjev usmerjeno v nadzor urejenosti krajev in naselij v občini, temu pa se je sčasoma pridružil tudi nadzor mirujočega prometa (Jeršin, 2008; Sodja, 2008). Naslednji pomemben mejnik v razvoju občinskega redarstva pa predstavljata »Zakon o lokalni samoupravi« iz leta 1993 predvsem z naborom nalog občin, med katerimi je tudi »organiziranje komunalno-redarstvene službe in skrb za red v občini«, ter še bolj konkretno »Zakon o varnosti cestnega prometa« iz leta 1998, ki je definiral nabor nalog občinskih redarjev. Od takrat dalje so se pristojnosti in pooblastila samo še razvijali in nadgrajevali ter dosegli vrhunec s sprejetjem »ZORed« v letu 2006 in njegovo dopolnitvijo desetletje kasneje, medtem ko delokrog občinskih redarjev določajo tudi drugi zakoni in občinski predpisi (Dvojmoč, 2017; Tičar, 2015). Bistveno pa je, da občinsko redarstvo skrbi za javno varnost in javni red na območju občine in je pristojno za nadzor varnega in neoviranega cestnega prometa v naseljih, varovanje cest in okolja v naseljih in na občinskih cestah zunaj naselij, skrb za varnost na občinskih javnih poteh, rekreacijskih in drugih javnih površinah, varovanje javnega premoženja, naravne in kulturne dediščine ter vzdrževanje javnega reda in miru (3. člen »ZORed«, 2006).

Iz opisanega lahko ugotovimo, da je razvoj javne policijske dejavnosti v Sloveniji sledil razvoju policijske dejavnosti v sodobnih demokratičnih družbah. Pluralizacija (javne) policijske dejavnosti je na območju Slovenije pripeljala do situacije soodvisnosti tako javnih kot zasebnih (več o slednjem v prispevku Sotlarja, Dvojmoča in Tominc v tej monografiji) institucij policijske dejavnosti z namenom zagotavljanja celovitih varnostnih uslug prebivalcem. Takšen razvoj policijske dejavnosti pa zahteva tudi znanstveno in strokovno utemeljenost, o kateri bomo razpravljali v nadaljevanju.

2.1 Sorazvoj policijskega izobraževanja in delovanja Katedre za policijsko dejavnost in varnostne vede

Vse opisane organizacijske spremembe policije na območju Slovenije je spremljala tudi izobraževalna dejavnost za poklic policista. Temeljit pregled razvoja policijskega izobraževanja na območju Slovenije sta opisala Lobnikar in Modic (2018), vse to izobraževanje pa je pomembno rezultiralo tudi v razvoju akademskega proučevanja policijske dejavnosti, ki se je izvajalo v okviru predhodnic sedanje Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru (UM FVV). Čeprav raziskovanje policijske dejavnosti nikakor ni izključno vezano na delovanje posameznih kateder, pa lahko pomembno presečno množico med razvojem policijske dejavnosti v Sloveniji in poučevanjem in proučevanjem te dejavnosti povežemo z delovanjem sedanje Katedre za policijsko dejavnost in varnostne vede UM FVV. Katedra za policijsko dejavnost in varnostne vede trenutno šteje sedem rednih in devet zunanjih članov. Člani katedre razvijajo učne vsebine in raziskujejo na področjih, ki jih lahko uvrščamo na področje pluralne policijske dejavnosti v sodobni družbi. To vključuje različne oblike nadzorstvenih dejavnosti, ki segajo od policije, občinskih redarstev, inšpekcijskih služb, carine, zasebnega varovanja, detektivske dejavnosti, cestnih nadzornikov do nadzornikov nadzorovalcev. Razvoj delitve dela na katedre se je na UM FVV v organizacijskem smislu začel leta 1992, ko so na takratni Višji šoli za notranje zadeve sprejeli Statut šole. Na podlagi Statuta (Kotnik, 1993) je bilo ustanovljenih pet *predmetnih skupin* za področja strokovnega dela, in sicer: kriminalistika, organiziranje in vodenje, policijsko upravno pravo, varnostni sistem in skupina ostalih predmetov. Kasneje, leta 1993, je svet Višje šole za notranje zadeve imenoval pet *predmetnih področij* in določil njihove vodje za področje kriminalistike, kriminologije in kazenskega prava, področje policijske organizacije, operative in policijskega vodenja, področje varnostnega sistema, področje policijskega prava in področje psihologije, informatike, tujih jezikov in športne vzgoje.

Od leta 1996 naprej je na šoli delovalo šest kateder (Virjent-Novak in Britovšek, 1996), danes pa za nemoten potek in razvoj pedagoške in znanstvenoraziskovalne dejavnosti na določenem področju strokovnega in znanstvenoraziskovalnega delovanja fakultete skrbi šest kateder: Katedra za policijsko dejavnost in varnostne vede, Katedra za kriminologijo, Katedra za kriminalistiko, Katedra za informacijsko varnost, Katedra za pravo in Katedra za družboslovje, humanistiko in metodologijo. Glede na opisane organizacijske spremembe lahko sklepamo, da je današnja Katedra

za policijsko dejavnost in varnostne vede naslednica nekdanjih dveh predmetnih skupin *policijsko upravno pravo* in *varnostni sistem* ter kasnejših treh predmetnih področij: področja *policijske organizacije, operative in policijskega vodenja*, področja *varnostnega sistema* in področja *policijskega prava*. Po oblikovanju kateder leta 1996 lahko kot njeni predhodnici razumemo *Katedro za policijsko upravljanje in management* in *Varnostno katedro*.

V okvir Katedre za policijsko dejavnost in varnostne vede danes spadajo učne enote, ki jih izvajajo člani katedre skupaj z zunanjimi člani in v nekaterih primerih s sodelavci ostalih kateder. Na prvi (visokošolska programa Varnost in policijsko delo in Informacijska varnost ter univerzitetni program Varstvoslovje) in drugi (magistrski študijski program) stopnji študija so na področje policijske dejavnosti vezane naslednje učne enote: Temelji vodenja in upravljanja varnostnih organizacij, Osnove policijske dejavnosti, Organizacija policijske dejavnosti in pooblastila, Vodenje in upravljanje varnostnih organizacij, Teorije policijske dejavnosti, Družbeno nadzorstvo, Pooblastila in organizacija nadzorstvenih organov ter Strateško upravljanje varnostnih organizacij. Na tretji stopnji študija, na doktorskem študijskem programu Varstvoslovje, študij in raziskovanje potekata v okviru sedmih osnovnih področij – kriminologija, policijska dejavnost, kriminalistika, varnostne vede, informacijska varnost, forenzična psihologija in pravni vidiki formalnega družbenega nadzorstva. Ključna je usmerjenost doktorskega študenta v določen raziskovalni problem znotraj omenjenih področij, pri čemer intenzivno sodeluje s svojim delovnim mentorjem. Med izbirnimi učnimi enotami na področje policijske dejavnosti spadata predvsem Varnost pametnih mest in Izzivi sodobne policijske dejavnosti (od študijskega leta 2023/2024 naprej), zaradi izrazite interdisciplinarnosti študijskega programa pa v določeni meri tudi nekatere druge učne enote (npr. Kritično razmišljanje in reševanje problemov). Nekatere učne enote (povezane npr. z upravljanjem in vodenjem varnostnih organizacij) presegajo okvire policijske dejavnosti in posegajo tudi na ožje področje varnostnih ved, ki je podrobneje predstavljeno v prispevku kolegov Sotlarja idr. v tej monografiji.

Akademizacija policijske dejavnosti se v Sloveniji vedno bolj uveljavlja, še posebej z razvojem delovanja Fakultete za varnostne vede. Leta 2013 je Slovenija dvignila izobrazbeno raven za osnovno policijsko delo na višješolsko raven, poleg tega pa je v zadnjih dveh desetletjih močno intenzivirala raziskovalno dejavnost na področju policijske dejavnosti, kar ustvarja oz. spreminja izvajanje dejavnosti, ki temelji na

znanju. Prav razvoj znanosti in akademskih zahtev v procesu policijskega izobraževanja sta najbolj značilna kazalnika prizadevanj državne policije za višjo stopnjo profesionalizacije policijskega dela (Lobnikar idr., 2013). Pred letom 1990 so se raziskave policijske dejavnosti osredotočale predvsem na preglede literature, kasneje pa se je začelo intenzivno razvijati tudi empirično raziskovanje (Meško, 2007). Pregled raziskovanja na področju kriminologije je sicer pokazal, da policijska dejavnost v tem času ni imela vodilnega mesta, vendar pa se je v zadnjih dveh desetletjih to področje intenzivno razvijalo in si pridobivalo pomembno mesto tako v nacionalnem kot mednarodnem prostoru (Meško, 2007; Šelih in Meško, 2011). Kljub temu je treba opozoriti na nekatere izjeme, ki so pričale o empiričnem raziskovanju policijske dejavnosti že pred tem obdobjem. Omenimo lahko raziskave o načinih izboljšanja dela z javnostmi, učinkovitosti policijske dejavnosti ter analize dela policije pri preiskovanju kaznivih dejanj (Pečar in Skalar, 1973; Skalar, 1976; Vodopivec, 1984). V zadnjih dveh desetletjih je posebnost raziskovanja vidna tudi v internacionalizaciji raziskovalnega dela, vključno s preučevanjem policijske dejavnosti po letu 1990, ko so se začele pojavljati objave v angleškem jeziku, kar je bilo takrat za države v območju Srednje in Vzhodne Evrope prej izjema kot pravilo. V nadaljevanju predstavljamo izbrane raziskave, ki kažejo približevanje raziskovanja policijske dejavnosti raziskovalnim procesom v zahodnih družbah (predvsem v Veliki Britaniji in Združenih državah Amerike, kjer je tovrstno raziskovanje najbolj razvito), in mednarodne objave s tega področja, ki so pomembno povezane z delovanjem Katedre za policijsko dejavnost in varnostne vede.

Po letu 2000 je intenzivno naraščalo raziskovanje policijske dejavnosti v državah Srednje in Vzhodne Evrope, še posebej s širjenjem Evropske unije in pridruženjem novih članic. Osredotočalo se je na sodelovanje med policijami pri preiskovanju hujših oblik kriminalitete, ekstremnega nasilja in terorizma (Furman idr., 2012). Raziskave so proučevale preoblikovanje policije iz paramilitaristične v demokratično organizacijo, ovire pri razvoju policijske dejavnosti ter izzive v načinu organiziranja in vodenja policije (Jevšek in Meško, 2011). Raziskovalci so se ukvarjali tudi s stopnjo profesionalnosti, integritete v policiji (Meško in Klemenčič 2007; Pagon in Lobnikar, 2004), naravo usposabljanja, razvojem kariere, skupinsko dinamiko in organizacijskim cinizmom med policisti (Lobnikar in Pagon, 2004). Pomembno področje raziskovanja je postalo tudi policijsko delo v skupnosti, kot sodobna strategija izvajanja policijske dejavnosti, prav tako zaznavanje legitimnosti policije in policijske dejavnosti (Meško in Klemenčič, 2007; Reisig idr., 2012). V to

področje sodijo tudi raziskave zadovoljstva policistov in upravljanja policijskih organizacij (Nalla idr., 2007; Nalla idr., 2011). V tabeli 1 prikazujemo povzetek res bogatega raziskovanja policijskega dela v Sloveniji v obdobju po letu 2000.

Tabela 1: Pregled raziskav s področja policijske dejavnosti

Naslov in avtorji	Leto zaključka	Predmet raziskovanja
Strah pred kriminaliteto, policijsko preventivno delo in javno mnenje o policiji (Meško, 2000)	2000	Občutki strahu pred kriminaliteto; pojavi, ki ogrožajo ljudi; stališča do policijskega preventivnega dela.
V skupnost usmerjeno policijsko delo v mestu Ljubljana: ugotavljanje potreb za ustanovitev mestne policije ali redefiniranja dela državne policije: končno poročilo s popravki (Pagon in Lobnikar, 2001)	2001	Odnos do v skupnost usmerjenega policijskega dela, pripravljenost in percepcija pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje pri policijskem delu.
Raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev obmejnih območij do dela policistov na bodoči schengenski meji (Lobnikar idr., 2005)	2005	Ocena in stališča prebivalcev do dela policistov – zaupanje in zadovoljstvo z delom policistov, občutek varnosti, ocena vedenjskih značilnosti policistov, pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policijo.
Javnomnenjska raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev Republike Slovenije o delu policije 2009 (Černič in Makarovič, 2009)	2010	Zaupanje v policijo, zadovoljstvo z delom policije, mnenje o nadzoru nad policijo, ocene lastnosti policije, ocene uspešnosti delovanja policije, primerjava s policijami v drugih evropskih državah, pripravljenost sodelovati s policijo, ocena sodelovanja policije z lokalnim okoljem, ocenjevanje preventivnih akcij.
Ciljni raziskovalni projekt: Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni (Meško idr., 2012)	2012	Praksa in raziskovanje policijskega dela v skupnosti v Sloveniji, občutki ogroženosti pri prebivalcih, postopkovna pravičnost, legitimnost policije in pripravljenost mladih za sodelovanje s policijo, mnenja prebivalcev, policistov in županov o policijskem delu na lokalni ravni.
Ciljni raziskovalni projekt: Vzpostavitev sistema merjenja učinkovitosti, uspešnosti in kakovosti v slovenski policiji (Aristovnik idr., 2012)	2012	Sistematično merjenje učinkovitost, uspešnosti in kakovosti delovanja slovenske policije na regionalni ravni; merjenje zadovoljstva zaposlenih v policiji in vpliva (pravnih in etičnih) načel na samo delovanje policije.

Naslov in avtorji	Leto zaključka	Predmet raziskovanja
Legitimnost in zakonitost policijske dejavnosti, kazenskega pravosodja in izvrševanja kazenskih sankcij (Meško idr., 2016)	2016	Legitimnost, zakonitost in integriteta policijske dejavnosti in pluralne policijske dejavnosti (zasebna varnost, detektivska dejavnost) v demokratični družbi; legitimnost, zakonitost in integriteta izvrševanja kazenskih sankcij v demokratični družbi.
Policija in drugi deležniki zagotavljanja varnosti – Vidiki pluralne policijske dejavnosti v lokalnih skupnostih (Meško idr., 2020)	2020	Razvoj pluralne policijske dejavnosti v Sloveniji, določitev potrebnih kompetenc in programov za krepitev teh kompetenc za policiste, ki v lokalnih okoljih skupaj z drugimi deležniki aktivno sodelujejo pri reševanju varnostnih problemov v lokalnem okolju, ugotovitev javnega mnenja prebivalcev Slovenije o zaupanju in pomenu institucij pluralne policijske dejavnosti, izdelava modela usposabljanja drugih deležnikov pluralne policijske dejavnosti v lokalnem okolju z vidika reševanja varnostnih problemov v skupnosti
Radikalizacija in celoviti protiukrepi v Republiki Sloveniji (Prezelj idr., 2021)	2020	Oblikovanje konceptualne in terminološke osnove za proučevanje in spremljanje radikalizacije ter ukrepov proti radikalizaciji; analiza prisotnosti radikalizacije v smeri izvajanja nasilja v RS; oblikovanje nabora indikatorjev za zgodnjo detekcijo radikalizacije v smeri izvajanja nasilja; oblikovanje celovitega modela večinstitucionalnega odzivanja na radikalizacijo v Republiki Sloveniji.
Učinkovitost systemskega nadzora nad Policijo na področju spoštovanja človekovih pravic ter zakonskih in strokovnih standardov policijskega dela (Flander idr., 2021)	2021	Študija veljavne normativne ureditve in izvajanja nadzora nad policijo na področju spoštovanja človekovih pravic ter zakonskih in strokovnih standardov policijskega dela; večja učinkovitost systemske ureditve in posameznih oblik nadzora.
Preoblikovanje mestnega redarstva MU MOL na podlagi posodobitve občinskega programa varnosti MOL (Sotlar idr., 2021)	2021	Ocena aktualne normativno-pravne podlage za delovanje Mestnega redarstva MU MOL in identificiranje potrebnih sprememb glede na razvojne ambicije MOL na področju zagotavljanja varnosti in reda, vključno z oceno možnosti delovanja mestnega redarstva glede na specifičen položaj in potrebe glavnega mesta države.
Učinkovit pritožbeni mehanizem nad delom občinskih redarjev, varnostnikov in detektivov (Sotlar idr., 2022)	2022	Ocena trenutnega stanja na področju pritožbenih postopkov zoper občinske redarje, varnostnike in detektive v Sloveniji z identifikacijo slabosti in priložnosti za izboljšanje; pregled in analiza pritožbenih mehanizmov v izbranih tujih državah in identificiranje primerov dobrih praks, ki bi jih bilo mogoče implementirati tudi v Sloveniji; predlog modela univerzalnega ali partikularnih pritožbenih mehanizmov pri neupravičenih in prekomernih posegih v človekove pravice in dostojanstvo s strani občinskih redarjev, varnostnikov in detektivov po vzoru pritožbenega mehanizma zoper policiste.

V tem času so potekale tudi številne manjše raziskave, na primer v okviru zaključnih del študentov varstvoslovja ter v okviru individualnega raziskovanja zaposlenih na fakulteti. Obenem pa so se z namenom ugotavljanja primerljivosti pristopov in dobrih praks izvajale tudi številne skupne raziskave z drugimi državami, denimo v okviru bilateralnega projekta »*Policijsko delo v skupnosti in vloga policije pri preprečevanju nasilne radikalizacije v Sloveniji in na Hrvaškem*« (2018–2019), v okviru katerega so potekale tudi izmenjave raziskovalcev. Trenutno se na UM FVV izvaja tudi programska skupina *Varnost v lokalnih skupnostih*. V okviru proučevanja policijske dejavnosti pa tečeta še dva ciljna raziskovalna projekta, in sicer *Policijsko delo v skupnosti* (2022–2024) ter *Razvoj celovitih modelov ocenjevanja nacionalnovarnostne ogroženosti in merjenja uspešnosti, učinkovitosti ter kakovosti policijskega dela: pregled tujih pristopov, dobrih praks in njihova aplikacija za Slovenijo* (2021–2023), ki še najbolj povzema bistvo raziskovalne in pedagoške dejavnosti članov omenjene katedre na UM FVV.

3 Izzivi in priložnosti policijske dejavnosti v sodobnih družbah

Tako kot skozi zgodovino tudi v sodobnem času vseskozi poteka razvoj na področju policijske dejavnosti. Policijske organizacije v kontekstu razmer sodobnega časa sočasno stremijo k uresničevanju več prepletenih ciljev, obenem pa se soočajo tudi z vse bolj kompleksnimi izzivi, zaradi česar uresničevanje njihovega temeljnega poslanstva postaja vse bolj zahtevno. Analiziranje aktualnih razmer, v katerih delujejo sodobne policijske organizacije, je zato ključnega pomena za razumevanje potreb in priložnosti za uspešen razvoj policijske dejavnosti v prihodnje.

3.1 Sodobni izzivi zagotavljanja javne varnosti

Policijska dejavnost ne poteka v nadzorovanem okolju – organizacije javne varnosti so podvržene učinkom številnih trendov in raznoterim zahtevam, na katere se morajo ustrezno odzivati (Prislan in Lobnikar, 2019). Okoliščine, ki imajo pomemben učinek na razvoj in spremembe v izvajanju policijske dejavnosti, se pretežno odražajo v sodobnih družbenih trendih, ki jih predstavljamo na sliki 1.

SOCIALNO-DEMOGRAFSKE SPREMEMBE

- Trendi, povezani z vse večjo mobilnostjo, povezljivostjo, globalizacijo in urbanizacijo na eni ter staranjem prebivalstva, brezposelnostjo, revščino in neenakostjo na drugi strani, so neizogibno povezani s spremembami v krajini varnostnih groženj ter gibanju kriminalitete.

EKONOMSKI IN GOSPODARSKI TRENDI

- Nepredvidljivost ekonomskih dejavnikov, gospodarska nestabilnost in finančne krize povečujejo potrebe po gospodarnejšem in racionalnejšem upravljanju z javnim proračunom. Zahteve po učinkovitejšem delovanju in optimiziranju porabe javnih sredstev so povezane z varčevanjem, reorganizacijo in kadrovskimi zmogljivostmi v delovanju državnih in javnih organizacij.

SPREMEMBE V DRUŽBENIH VREDNOTAH

- V razvitih družbah so opazna intenzivna prizadevanja za krepitev demokratičnih vrednot na področju javnega upravljanja, ki predstavljajo temelj zaščite državljanjskih pravic (kot so npr. odgovornost, transparentnost, kakovost, pravičnost, enakost, poštenost). To se odraža tudi v pričakovanjih udejanjanja vrednot na področju zagotavljanja javne varnosti in izvajanja policijske dejavnosti.

POLITIČNE IN ZAKONODAJNE SPREMEMBE

- Za demokratične družbe so značilne pogoste menjave oblasti in politični preobrati, ki vplivajo na politične usmeritve in politično klimo. Tovrstne spremembe imajo precejšnji vpliv na prednostne usmeritve in proračun varnostnih organizacij, pa tudi spremembe v predpisih, kodeksih in ukrepih njihovega delovanja.

TEHNOLOŠKI RAZVOJ

- Trendi, povezani z digitalizacijo, informatizacijo in hitrim razvojem novih tehnologij, vodijo v preobrazbo javnih in državnih organizacij ter fundamentalne spremembe na področju upravljanja javnega življenja. Tudi policijske in varnostne organizacije se prilagajajo trendom informacijske družbe, saj izkoriščanje napredne informacijsko-komunikacijske tehnologije omogoča učinkovitejše zbiranje, analiziranje, obdelovanje podatkov. Tehnološka preobrazba policijske dejavnosti pa neizogibno zahteva vzporedne organizacijske, kadrovske in druge spremembe.

GLOBALNE STRATEŠKE RAZVOJNE USMERITVE

- Države po vsem svetu se soočajo z raznoterimi družbenimi problemi (kot so npr. grožnje človekovim pravicam, socialne in druge neenakosti, okoljske spremembe in varnostne grožnje), ki zavirajo trajnostni in enakomeren razvoj na globalni, regionalni in lokalni ravni. S ciljem krepitev odpornosti, trajnosti in ustvarjanja varne prihodnosti države izvajajo skupne razvojne in varnostne strategije. Ključni deležnik pri uresničevanju skupnih razvojnih ciljev so tudi varnostne organizacije, saj brez (občutka) varnosti v skupnostih, zaščite pravic pred najnevarnejšimi viri ogrožanja ter zanesljivega delovanja sistema javne varnosti, ni mogoče uresničevati vizije stabilne prihodnosti. Policijske in varnostne organizacije morajo tako poleg nacionalnih in lokalnih strategij v načrtovanje svojih programov vključevati tudi mednarodne strateške usmeritve.

Slika 1: Sodobni družbeni trendi, ki vplivajo na izvajanje policijske dejavnosti

Vir: (de Guzman in Kim, 2016; Gash in Hobbs, 2018; Prislan idr., 2022b; Prislan in Lobnikar, 2019; van der Born idr., 2013)

Razvoj policijske dejavnosti se torej odvija v izjemno dinamičnem okolju, ki ga zaznamujejo spremenljive, nepredvidljive in izjemno kompleksne okoliščine. Skupaj z demografskimi, strukturnimi in socialnimi razmerami se spreminjajo trendi kriminalitete, varnostna problematika (kamor poleg kriminalitete sodijo tudi krize, konflikti in naravne ter druge nesreče) pa postaja vse bolj zahtevna in hibridna. Policijske in varnostne organizacije tako prevzemajo nove, vse bolj raznolike vloge, povečuje se tudi obseg njihovega dela (Ludwig idr., 2017; van der Born idr., 2019).

Zaradi trendov globalizacije je policijska dejavnost primorana (pre)usmerjati pozornost v mednarodno problematiko, ki se močno razlikuje od lokalne. Pomemben izziv za sodobne policijske organizacije je iskanje ravnovesja med varnostnimi potrebami lokalnih skupnosti ter potrebami po vpetosti v nadnacionalne procese. Za uspešno obvladovanje kriminalitete, ki ne pozna meja in zahteva specifična znanja za njeno preiskovanje, se mora slovenska policija uspešno vključiti v mednarodno okolje in sodelovati v njem. Z mednarodno vpetostjo se hkrati zahteva tudi vse večja povezljivost, usklajeno delovanje in enotnost odzivov. Sočasno pa je treba veliko naporov vložiti tudi v delo v lokalnem okolju, saj so skupnosti vse bolj zahtevne, kar zadeva zelene rezultate policijske dejavnosti (Lobnikar idr., 2013). Za uresničevanje takšnih zahtev pa morajo biti pristopi k zagotavljanju varnosti prilagojeni varnostnim potrebam lokalnih skupnosti in njihovih prebivalcev.

Pričakovanja, ki jih imajo ljudje in družbe do policijskih organizacij, se nasploh vztrajno povečujejo, v kontekstu sodobnih razmer pa so ta pričakovanja tudi zelo spremenljiva, zaradi česar je težko ohranjati visoko stopnjo zaupanja in legitimnosti. Dober primer nepredvidljivih in spremenljivih razmer, ki lahko vplivajo na spremembe v izvajanju policijske dejavnosti, je denimo nedavna pandemija covid-19, ki je pomembno vplivala na delo vseh policij, in pri tem slovenska ni bila nobena izjema (Maskály idr., 2021; Meško in Urbas, 2021). Policije so se, skupaj z drugimi institucijami, poskušale primerno odzvati na pojav pandemije (Boovaragasamy idr., 2021; Jennings in Perez, 2020; Yuan idr., 2020), pripisane pa so jim bile tudi nove naloge in pooblastila. Pojav pandemije se je reflektiral tudi v pojavu novih oblik kriminalitete (Maskály idr., 2021; Meško in Urbas, 2021), policije pa so se morale soočiti tudi z vprašanji, kakšni so primerni načini zagotavljanja varnosti v času razširjanja novega koronavirusa, ne da bi to vplivalo na legitimnost policije in zagotavljanje človekovih pravic (Kyprianides idr., 2021; Mazerolle in Ransley, 2021).

Razvojni izzivi, s katerimi se soočajo policijske organizacije, niso povezani zgolj s kompleksnostjo varnostnih razmer, temveč tudi z omejenostjo virov in zahtevami po bolj učinkovitem delovanju. Ta dejstva močno vplivajo na zmogljivosti policijskih organizacij in prioritizacijo nalog (Laufs idr., 2020; Miyano idr., 2020). Skladno s tovrstnimi izzivi je bila v devetdesetih letih prejšnjega stoletja humanistična institucionalna logika izvajanja policijske dejavnosti (ki poudarja socialno vlogo in povezljivost policijskih organizacij z okoljem in skupnostmi) soočena z reformami

novega javnega upravljanja (ang. *New Public Management*). Glavni namen tovrstnih reform je bil povečati stroškovno učinkovitost, medtem ko so drugi vidiki upravljanja imeli manjšo prednost in prioriteto. Centralizacija, specializacija, ciljno upravljanje in močnejša osredotočenost na glavno poslanstvo (tj. boj proti najhujšim oblikam kriminalitete) so bili osrednji vidiki reform, ki še vedno zaznamujejo razvoj policijskih organizacij po svetu (Wathne, 2020). Policijske organizacije tako stalno delujejo pod visokimi pritiski glede večje učinkovitosti. Podobno kot ostale institucije javnega sektorja so postavljene pred zahtevo »narediti več z manj« (Prislan idr., 2022b). Obenem pa se s cilji trajnostnega razvoja povečujejo tudi pričakovanja glede inovativnejšega in proaktivnejšega delovanja ter zahteve glede demokratizacije in krepitev s tem povezanih temeljnih vrednot, tj. odgovorno, transparentno in pravično delovanje. Okrepitev nadzorstva nad rezultati in dvig kakovosti delovanja, ki so med pomembnejšimi cilji reform policije, ustvarjata izzive tudi za vrednotenje policijske dejavnosti. Merjenje učinkovitosti in uspešnosti policijskega dela predstavlja aktualen metodološki in upravljavski izziv, saj je to, ob upoštevanju raznolikosti področij dela, nalog in odgovornosti, namreč zahtevna naloga in kompleksno vprašanje, na katero ni mogoče odgovoriti z enostavnimi metodami ocenjevanja (Coleman, 2012; Prislan idr., 2022a).

Tovrstni trendi spreminjajo prednostne naloge policijskih organizacij in nasploh zahtevajo večjo fleksibilnost in reorganizacijo sistema zagotavljanja javne varnosti. Pogosto odzivi na opisane izzive rezultirajo v uvajanju novih procesov, postopkov, pooblastil, ukrepov in pristopov na področju izvajanja policijske dejavnosti. Tem spremembam in razvojnim usmeritvam pa se prilagaja tudi raziskovalna in pedagoška dejavnost na UM FVV skozi izvajanje raziskovalnih projektov na temo aktualnih izzivov in prenašanjem spoznanj v pedagoški proces.

3.2 Razvojni trendi policijske dejavnosti

Da bi se policijskim organizacijam uspelo prilagajati spremenljivim varnostnim razmeram in izzivom sodobnega časa, se osredotočajo predvsem na razvoj prožnejših struktur in uvajanje inovativnih rešitev. Spremembe se v glavnem osredotočajo na iskanje rešitev, ki prispevajo k večji uspešnosti na področju reševanja problemov, usmerjenosti v skupnosti ter učinkovitejšemu upravljanju s podatki (Meško in Lobnikar, 2018). Razvojni trendi na področju policijske dejavnosti so v evropskih državah sicer precej usklajeni, saj se policijske organizacije v tej regiji

soočajo s podobnimi trendi, posledično pa se izvajajo podobne spremembe, ki so vodile v pretežno homogenost (van den Born idr., 2013; Lobnikar idr., 2013). Sodobno policijsko dejavnost tako zaznamujejo predvsem (ne pa izključno) spodaj predstavljene transformacije in s tem povezane reforme.

3.2.1 Sočasno izvajanje različnih modelov in strategij policijskega dela

V prejšnjem stoletju se je policijska dejavnost v evropskih državah močno spremenila, da bi se približala zahodni ideologiji izvajanja policijskega dela. Militarizirane policijske strukture, ki so se prvotno razvile po vzoru francoskega (t. i. napoleonskega) modela, so se preoblikovale v demokratične, civilne in v skupnost vpete policije (Modic idr., 2012; Meško in Lobnikar, 2018). Kultura modernih policijskih organizacij se je postopno preoblikovala iz kaznovalne v bolj regulativno, s poudarkom na socialni usmerjenosti policije (Buerger, 2007; Crank idr., 2010). Policijski vodje so začeli policijsko dejavnost razumeti skozi prizmo različnih modelov policijske dejavnosti (Ponsaers, 2001). Ena takšnih raziskav o primernosti različnih modelov policijske dejavnosti v sodobni Sloveniji, ki kaže na naklonjenost konceptu policijskega dela v skupnosti, je bila opravljena tudi znotraj raziskovalnega dela Katedre za policijsko dejavnost in varnostne vede (Lobnikar in Prislán, 2021; Maskály idr., 2023).

Poleg policijskega dela v skupnosti med pomembne trende, ki zaznamujejo strategije sodobne policijske dejavnosti, sodi tudi pluralizacija in s tem povezana decentralizacija na področju zagotavljanja varnosti. Gre za trend sodelovanja med javnimi in zasebnimi subjekti oz. različnimi deležniki za zagotavljanje javne varnosti, da bi se zapolnile vrzeli v storitvah, ki jih institucije javne varnosti oz. policijske organizacije same ne zmorejo izpolnjevati. Součinkovanje med javnim in zasebnim sektorjem ustvarja hibridno policijsko dejavnost (Lobnikar in Sotlar, 2006), kjer delujejo različne policijske organizacije, kot so javna policija, redarske službe, mestne policije ter gospodarske institucije ter drugi subjekti s posebnimi pooblastili, kot so zasebnovarnostne in detektivske zbornice ter varnostni sosveti. Vlade in paravladne agencije tudi posegajo na področje policijske dejavnosti in širše na zagotavljanje varnosti. Tak pristop k zagotavljanju javne varnosti in izvrševanju zakonodaje, ki vključuje partnerstva med državnimi, lokalnimi, gospodarskimi in civilnimi subjekti, presega okvire tradicionalnega pojmovanja policije in velja za celosten vzorec izvajanja policijske dejavnosti (Crank idr., 2010; Ponsaers, 2001).

Klasično so se tako policijske organizacije razvijale na osnovi tradicionalnih modelov (kot sta militaristični ali na izvajanju prava osnovan model), ki so se nato spreminjali in h katerim so se začeli priključevati tudi drugi modeli. To je vodilo v sočasno izvajanje različnih strategij in usmeritev ter poudarjanje različnih vrednot. V sodobnem času obstajajo številne različice modelov policijskega dela – v preteklih letih so denimo začeli izstopati različni inovativni pristopi in strategije, kot so (Afzal in Panagiotopoulos, 2020; Catte in Linden, 2021; Crank idr., 2010; Darroch in Mazerolle, 2012):

- v reševanje problemov usmerjena policijska dejavnost (ang. *problem-oriented policing*),
- obveščevalno vodena policijska dejavnost (ang. *intelligence-led policing*),
- policijska dejavnost, usmerjena v kriminalna žarišča (ang. *hot-spots policing*),
- napovedna policijska dejavnost (ang. *predictive policing*),
- z dokazi podprta policijska dejavnost (ang. *evidence-based policing*).

Omenjene novejšje oz. sodobne strategije so glede na cilje in pričakovane učinke tesno povezane tudi z razvojem pametne policijske dejavnosti, ki se nanaša na sodobno razvojno usmeritev, podprto s tehnološko modernizacijo policijskih organizacij (Prislan idr., 2022b).

3.2.2 Tehnološka preobrazba policijske dejavnosti

Tehnološki napredek, ki smo mu priča v zadnjih desetletjih, se odraža ali pa se bo poznal tudi na področju policijskega dela (van den Born idr., 2013). V sodobnem obdobju, ki je zaznamovano z dinamičnimi varnostnimi problemi in visokimi pričakovanji, se varnostne organizacije pri obvladovanju nekaterih temeljnih izzivov vse bolj zanašajo na napredne tehnološke rešitve (Tundis idr., 2020). V odgovor na izzive trajnostnega razvoja in sodobne družbene probleme države po svetu uvajajo različne razvojne strategije, med katerimi se pojavljajo tudi koncepti pametnih skupnosti, kot so pametna mesta, pametne vasi in drugih pametnih okolij. V tem okviru se razvija tudi koncept pametne policijske dejavnosti (ang. *smart policing*), ki vključuje inovativne strategije, kot so pristopi k reševanju problemov, nove oblike sodelovanja, medagencijska in raziskovalna partnerstva, ki temeljijo na izkoriščanju prednosti sodobne tehnologije in učinkovitejšega upravljanja podatkov (Prislan idr.,

2022b). Pogosto gre za na podatkih temelječ pristop k izvajanju policijskih nalog (ang. *data driven policing*), ki vključuje integracijo raznolikih tehnologij, raziskovalno dejavnost, vključeno v operativno delo, in izkoriščanje potencialov velikih podatkov in podatkovne analitike. Takšni pristopi na primer spodbujajo učinkovitejše prepoznavanje kriminalnih žarišč in neposredno uporabo kriminalistično-obveščevalnih podatkov (Ratcliffe in Guidetti, 2008; Rosenbaum, 2007), kar vpliva tako na uspešnost preprečevanja kot preiskovanja kriminalitete, hkrati pa pomembno krepi obseg znanja (Afzal in Panagiotopoulos, 2020; Coldren idr., 2013). V tem kontekstu je aktualen tudi razvoj napovedne policijske dejavnosti (ang. *predictive policing*), ki pomembno nadgrajuje zmogljivosti policije pri usmerjanju v krizna žarišča in varnostne probleme, in je hkrati uporabna tudi pri načrtovanju preventivne dejavnosti. Napovedna policijska dejavnost vključuje uporabo različnih statističnih metod za identifikacijo področij in ciljev, kjer posredujejo policisti (Tulumello in Iapaolo, 2022), skozi uvajanje informacijskih tehnologij (npr. umetne inteligence) in napredne analitike pa omogoča uporabo velikih podatkov ter intenzivira povezovanje z znanstvenoraziskovalno sfero (Afzal in Panagiotopoulos, 2020; Tulumello in Iapaolo, 2022).

Med ključne omogočitvene tehnologije in tehnološko podprte rešitve, ki omogočajo učinkovitejše delo policije s podatki in izvajanje nadzorstva, sodijo naprave interneta stvari in različne pametne naprave (mobilne, nosljive); napredni senzorji in (video)nadzorni sistemi; aplikacije, programske rešitve in digitalne storitve; brezpilotni letalniki in roboti; tehnologija navidezne in virtualne resničnosti (Baek idr., 2021; Bang idr., 2019; Bhana idr., 2013; Castillo-Cara idr., 2019; Ferguson, 2020; Laufs idr., 2020; Moreira idr., 2017; Seljeseth idr., 2020). Omeniti velja, da poleg omenjenih obstajajo tudi druge s tehnologijo podprte rešitve, ki se izkoriščajo za potrebe preiskovanja kaznivih dejanj in kriminalistične obveščevalne dejavnosti ali za potrebe nadziranja, preprečevanja in zmanjševanja groženj ter odklonskega vedenja v kibernetnem prostoru (Paredes idr., 2021). Za obdelovanje in analiziranje zbranih podatkov v kontekstu napovedne analitike in prepoznavne se uporabljajo različne statistične tehnike in tehnologije umetne inteligence (AI), ki temeljijo na metodah in algoritmih strojnega učenja. Ključne tehnologije, ki so potrebne za ustrezen prikaz, shranjevanje in prenašanje informacij, pa vključujejo geografske informacijske sisteme (GIS), širokopasovna visokozmogljiva omrežja, storitve v oblaku, GPS in tehnologije GSM (Prislan idr., 2022b).

Rešitve pametnih in varnih skupnosti imajo velik potencial za razvoj novih oblik policijske dejavnosti in nadgradnjo obstoječih pristopov. Med operativnimi prednostmi so hitreje zaznavanje in odzivanje na odklonske pojave, pridobivanje informacij o kaznivih dejanjih in osumljencih, učinkovitejše nadzorovanje ter načrtovanje situacijske prevencije s pomočjo ustrezne lokacije nadzorstvenih tehnologij, usmerjanja policijskih patrolj, saturiranega patroljiranja in podobno ter varnejša komunikacija in hitra izmenjava podatkov. Poleg tega lahko policije uporabijo sodobne informacijske tehnologije tudi v podporo strateškim dejavnostim, kot so iskanje inovativnih rešitev ter strategij za naslavljanje varnostnih problemov ter učinkovitejša izraba in preusmerjanje sredstev. Uporaba tovrstnih rešitev v policijski dejavnosti lahko prispeva tudi h krepitvi zaupanja in legitimnosti policijske organizacije v javnosti ter večji povezanosti s skupnostmi (Afzal in Panagiotopoulos, 2020; Bang idr., 2019; Huang idr., 2021; Seljeseth idr., 2020; Tundis idr., 2020). Značilnosti in potenciali pametnega razvoja na področju policijske, kriminalistične in obveščevalne dejavnosti so podrobneje opisani v vsaj dveh prispevkih raziskovalcev z UM FVV (Prislan idr., 2022b; Prislan in Slak, 2018).

3.2.3 Upravljanje kakovosti policijskega dela

Cilj sodobnih in demokratičnih policij je ob izvajanju policijskih nalog zagotoviti tudi visoko legitimnost in zaupanje v javnosti. Upravljanje kakovosti, ki vključuje tudi merjenje uspešnosti in učinkovitosti, je zato postalo pomemben mehanizem strateškega upravljanja, ki omogoča ugotavljanje doseganja ciljev policijske organizacije, spremljanje kakovosti dela in uresničevanja vrednot ter identificiranje priložnosti za izboljšave (Lobnikar in Prislan, 2018; Prislan idr., 2022a).

Podobno kot v organizacijah javnega sektorja so se tudi v policijskih organizacijah čez čas spreminjali, razvijali in nadgrajevali pristopi k vrednotenju rezultatov policijskih organizacij. Poskusi merjenja policijskega dela se pravzaprav razvijajo in spreminjajo, odkar obstaja sodobna policijska organizacija, v literaturi in praksi pa so pogoste razprave o primernosti različnih pristopov k ocenjevanju (Maguire in Uchida, 2000; Prislan idr., 2022a). Za prvotne pristope k ocenjevanju policijskega dela je bilo značilno stališče, da kar je lahko izmerjeno, je mogoče tudi izboljšati (Shane, 2008). Tradicionalno ocenjevanje uspešnosti policije se osredotoča na kvantitativne, lahko merljive kazalnike, kot so velikost policijske organizacije (število policistov na prebivalca), število prijavljenih kaznivih dejanj, število pritožb zoper

policiste, število aretacij, število izrečenih kazni in druge postopke ter odzivni čas policistov (Carr-Hill in Stern, 1973; Grabosky, 1992; Ludwig idr., 2017; Maslov, 2015). Čeprav te statistike lahko nudijo nekaj koristnih informacij, pa so same po sebi nepopolne za celovito vrednotenje policijskega dela. Kriminaliteta namreč ni edino merilo uspešnosti policijskega delovanja oz. standard, ki ga vodje lahko uporabljajo za določanje uspešnosti policijskega dela. Tudi ekonomsko osnovane metodologije za ocenjevanje učinkovitosti policijskega dela niso edini način, saj so takšne spremenljivke, ki odražajo količino policistov ali njihovih dejavnosti, ob neupoštevanju konteksta bolj ali manj le kazalci prioritete (proračuna) (Shane, 2008; Thanassoulis, 1995).

Merjenje uspešnosti dela policije mora izhajati iz sprememb v naravi policijskega dela. Novejši pristopi k ocenjevanju uspešnosti policije poudarjajo potrebo po upoštevanju raznolike narave policijskega dela. Osredotočajo se na vprašanje, kako oceniti uspešnost in učinkovitost policistov pri različnih vrstah in oblikah dela (Ogilvie idr., 2008). Zahteva se tudi bolj kakovostno ocenjevanje pravilnosti investicij in ustreznosti porabe virov glede na koristi, ki jih te investicije prinašajo skupnostim, kjer policisti opravljajo svoje delo (Schulenberg, 2014). Pomembno je meriti, kaj policisti dejansko počnejo in kakšen vpliv imajo njihove dejavnosti na okolje, namesto da bi uspeh ocenjevali zgolj na podlagi porabljenega denarja ali količine dejavnosti. Upravljanje policijske zmogljivosti danes poudarja tudi povezovanje dejavnosti na nižji ravni s cilji na višji ravni (Shane, 2008). Sodobni pogledi na vrednotenje policijske dejavnosti torej poudarjajo učinke (rezultate in vplive) in so se začeli uveljavljati z vpeljavo profesionalizacije v policijo (Maslov, 2015; Shane, 2008).

Uspešnost policije danes razumemo kot izpolnjevanje zastavljenih operativnih ciljev policije in širših družbenih ciljev – z izvajanjem dejavnosti, storitev in reševanjem problemov policija izpolnjuje potrebe po vzdrževanju reda, zagotavljanju varnosti in krepitvi zaupanja. Pomembni kazalniki so prispevek k zmanjševanju problemov, kršitev, kriminalitete in pritožb, pa tudi vpliv ukrepov, izboljšav in novih strategij na javno percepcijo, občutke varnosti in zaupanje v policijo. S tega vidika so zadovoljstvo z delom varnostnih organizacij in dejavniki, ki vplivajo na to zadovoljstvo, pogosta raziskovalna tema, še posebej pri proučevanju zagotavljanja varnosti v lokalnih skupnostih. Sodobni načini ocenjevanja uspešnosti policijskega dela zajemajo, poleg tradicionalnih kazalnikov, tudi druge študije, ki zbirajo različne

vrste podatkov in v kombinaciji omogočajo bolj objektivno oceno glede policijske uspešnosti (Prislan idr., 2022a), npr.:

- študije zaznane uspešnosti med višjimi avtoritetami in drugimi organizacijami;
- študije javnega mnenja o zadovoljstvu z delom oz. sposobnosti in uspešnosti pri izvajanju dela na različnih področjih, reševanju problemov v skupnosti in vidnosti, zaupanju policiji in spoštovanju njene avtoritete, učinkovitosti, obravnavi v postopkih/stikih, kakovosti policije;
- študije o pričakovanjih prebivalcev, potrebah skupnostih in podpori spremembam, novostim, uporabi pooblastil ter tehnološkim inovacijam v policijski dejavnosti;
- viktimizacijske študije, študije zaznane kriminalitete in nereda ter pripravljenosti prijavljati kriminaliteto;
- študije strahu pred kriminaliteto;
- študije zadovoljstva žrtev kriminalitete;
- študije med zaposlenimi o njihovih zmogljivostih, kompetencah, delovnih razmerah oz. zadovoljstvu z delom, legitimnosti in organizacijski kulturi ter pravičnosti.

Uporabni viri podatkov za ocenjevanje uspešnosti policije vključujejo javnomnenjske in organizacijske raziskave v obliki anket, intervjujev, fokusnih skupin, pa tudi analize uspešnosti implementacije načrtovanih sprememb, presoje stopnje upoštevanja predlogov prebivalcev ali policistov glede izboljšav ter analize pritožb. Pomemben vidik pri ocenjevanju uspešnosti je tudi kakovost, ki pa pomeni, da policija pri opravljanju dejavnosti upošteva za javnost ključne vrednote in je odzivna na potrebe prebivalcev. Pri ocenjevanju kakovosti je torej poudarek na ocenjevanju vrednot, kot so: zakonitost, strokovnost, zanesljivost, pravičnost, zmogljivost, transparentnost in informiranje javnosti, odzivnost, dostopnost, spoštljivost, empatičnost, dostojanstvenost, obveščenost, pomoč, skladnost vrednot. Pri tem se kakovost najpogosteje ocenjuje skozi kvalitativne in kvantitativne raziskave med zunanjimi in notranjimi deležniki (Prislan idr., 2022a).

Upravljanje uspešnosti, učinkovitosti in kakovosti z merjenjem in ocenjevanje rezultatov delovanja pri izvajanju policijske dejavnosti je danes namenjeno izboljšanju družbenega dobrega (kakovost življenja) ob hkratni upočasnitvi slabega delovanja (potratna poraba, viktimizacija in javni nemir). Policijski vodje lahko s podatki o zmogljivostih in rezultatih ter s povezovanjem kazalnikov uspešnosti s prednostnimi nalogami prispevajo k razvoju učeče se organizacije, ki ima sposobnost pogleda nazaj in pridobivanja koristnih informacij iz podatkov, ko gre naprej. Vse to je del prizadevanj proaktivnega upravljanja, ki z združevanjem različnih informacij preusmerja poudarek s skladnosti na upravljanje skupnih rezultatov (Prislan idr., 2022a).

Predstavljeni trendi in spremembe v izvajanju policijske dejavnosti seveda niso izključne razvojne tendence, ki jih je mogoče prepoznati v preobrazbi in transformaciji sodobnih policijskih in drugih organizacij javne varnosti. Gre za nekatere najbolj tipične usmeritve evropskih držav, ki imajo vidne učinke na aktualne reforme in ureditve v upravljanju in organizaciji varnostne dejavnosti. Omeniti velja še to, da med pozitivne učinke transformacije vrednot sodobnih policijskih organizacij sodi tudi spremenjen odnos do kreacije in uporabe znanja v načrtovanju in izvajanju policijske dejavnosti – trend razvoja na znanju temelječe policijske dejavnosti (ang. *knowledge-based policing*) in akademizacije policijskega dela, ki se je dogajal zadnja desetletja, je v sodobnem času prisoten kot nikoli poprej. Kot smo razpravljali že v predhodnih poglavjih, se razvoj policijske dejavnosti vse močnejše opira na znanost in osnuje na temeljih kakovostne znanstvenoraziskovalne dejavnosti, vse bolj pa se povečujejo tudi akademske zahteve v procesu izobraževanja policistov (Lobnikar idr., 2013; Lobnikar in Modic, 2018).

V razpravi o razvoju policijske dejavnosti nikakor ne smemo zanemariti s tem povezana tveganja. Da bi lahko reforme uspele in dosegle pričakovane rezultate za razvoj in napredek policijske dejavnosti je treba zagotoviti nekatere ključne predpogoje. Bistvene so predvsem prožne organizacijske strukture. Policije morajo svoj mehanski in birokratski ustroj, ki je nekoč odgovarjal razmeram stabilnega okolja, preoblikovati v prožnejše, bolj decentralizirane, organske strukture, ki so sposobne prilagajati razmeram sodobnega dinamičnega okolja (van den Born idr., 2013). Poleg tega je treba zagotoviti tudi ustrezno organizacijsko in vodstveno podporo spremembam, kar je eden od najpomembnejših dejavnikov uveljavljanja inovacij v okviru policijske dejavnosti. Pri tem si je treba prizadevati za razvoj ciljno

usmerjenega in transformacijskega modela vodenja, ki daje poudarek na opolnomočenje in usposobljenost policistov, organizacijsko pravičnost in odprtost do sprememb (Darroch in Mazerolle, 2012; Prislan in Lobnikar, 2019; Trinkner idr., 2016). Pri odzivanju na razmere sodobnega časa mora management policijske organizacije ustvarjati ustrezno podporno delovno okolje, ki vključuje vodstveno, instrumentalno, informacijsko in čustveno podporo (Fleming in Brown, 2021; Li idr., 2021), poudariti pa velja tudi potrebo po dobri sistemski koordinaciji tako znotraj policije kakor tudi z ostalimi deležniki, s katerimi policija sodeluje. Pri načrtovanju in implementaciji sprememb v policijsko delo sta pomembna sistematičnost in razumevanje, da učinki in uporabnost novosti niso vedno univerzalni, zanesljivi, brez napak. V razvojnih strategijah in iniciativah mora biti varstvo človekovih pravic prioriteta, zato morajo biti rešitve transparentne, procese implementacije in uporabe pa je treba natančno pravno regulirati in nadzirati skozi specializirane nadzorstvene organe (Prislan idr., 2022b).

4 Strateške usmeritve policijske dejavnosti v Sloveniji kot priložnost za razvoj raziskovalne in pedagoške dejavnosti Katedre za policijsko dejavnost in varnostne vede

Za policijsko dejavnost v Sloveniji je, tako kot za tovrstno dejavnost v razvitih družbah nasploh, značilno preoblikovanje iz avtoritativnega in birokratskega modela v odprt, demokratičen in fleksibilen pristop (Lobnikar idr., 2013). Razvoj policijske dejavnosti skozi preteklih tridesetih let je v Sloveniji privedel do pojava sobivanja različnih modelov in pristopov izvajanja policijskega dela (Prislan in Lobnikar, 2019; Maskály idr., 2023).

V Sloveniji je zadnja leta bistveno bolj poudarjen pomen preventivnih programov na ravni lokalnih skupnosti. Uspešnost slovenske policije pri izvajanju policijskega dela v skupnosti (Ministrstvo za notranje zadeve RS, Policija, 2013) se presoja npr. skozi vpliv izvedenih dejavnosti na zmanjševanje varnostnih problemov in pravočasnost odzivanja, profesionalnost policistov in njihovo prisotnost v lokalni skupnosti, zaupanje in zadovoljstvo ljudi, občutek varnosti, skupno delovanje ipd. Večina kazalnikov je usmerjena v stališča prebivalcev in kakovost opravljenega dela, kar pomeni, da si strategija policijskega dela v skupnostih prizadeva za legitimnost policije in ne zgolj uspešnost pri reševanju problemov, medtem ko je število izvedenih (represivnih in reaktivnih) ukrepov le obrobni kazalnik uspešnosti. Iz

meril je mogoče razbrati tudi, da se za presojanje uspešnosti uporablja kombinacija kvalitativnih in kvantitativnih metod zbiranja podatkov. Kazalniki uspešnosti slovenske policije na področju policijskega dela v skupnosti predstavljajo sodoben pristop ocenjevanja uspešnosti, ki je primerljiv z indikatorji, ki jih uporabljajo razvite policije in jih kot primerne označujejo tudi raziskovalci s področja policijske dejavnosti.

V Sloveniji je vse bolj opazen trend tudi pluralizacija policijske dejavnosti, ki pa je sicer še vedno v stanju intenzivnega razvoja in usklajevanja, saj zahteva ustrezne prilagoditve. Pluralizacija institucij, ki izvajajo varnostne storitve, močno spreminja način dojemanja policije in policijske dejavnosti v Sloveniji (Lobnikar idr., 2019), vendar pa je večina varnostnih storitev še vedno vezana na delo državne policije. Da bo tovrsten model lahko v prihodnje zaživel, bo treba nasloviti nekatere temeljne izzive. Za ureditev razmerij, ki temeljijo na partnerstvu in sodelovanju, usklajenost med različnimi deležniki in razmejitev pristojnosti, nalog in odgovornosti je treba predvsem oblikovati ustrezne politične in zakonodajne rešitve (Modic idr., 2014).

Sočasno z uvajanjem sprememb in novih strategij v policijsko dejavnost se razumljivo pojavljajo tudi potrebe po ugotavljanju njihovih vplivov in sprejemljivosti. V ta namen se izvajajo različne študije učinkov na izboljšanje varnosti, povečanje učinkovitosti policije in zadovoljstva javnosti. V slovenskem prostoru so v tem kontekstu še posebej razširjene raziskave o stališčih prebivalcev in policistov glede legitimnosti policije, zadovoljstva z delom in strategijami policije, zaznavanjem varnosti v skupnostih in uspešnosti pri preprečevanju kriminalitete pa tudi raziskave o pričakovanjih glede razvoja v prihodnosti. Nedavni izsledki nekaterih tovrstnih raziskav kažejo, da so prebivalci pretežno zadovoljni z delom policije pri preprečevanju kriminalitete in da se je to zadovoljstvo z leti izboljševalo (Lobnikar in Prislan, 2018). V času pandemije covid-19 so bili sicer napor, usmerjeni v krepitev legitimnosti policije v javnosti, zaradi prevzemanja novih nalog in nesistemskega odzivanja skoraj povoženi. Policisti so namreč v času izvajanja ukrepov za zaježitev širjenja epidemije poročali o negativnih učinkih na kakovost opravljenega dela in o poslabšanju zaupanja ter spoštovanja javnosti (Lobnikar in Prislan, 2021). Veliko raziskovalne pozornosti so v preteklih študijah prejeli novi strategije in modeli policijske dejavnosti. Uspešnost izvajanja policijskega dela v skupnosti je bila med drugim predmet analize v nacionalni raziskavi, ki so jo po implementaciji posodobljene strategije izvedli Lobnikar idr. (2016). Na podlagi

zaznavanja varnosti med prebivalci, skupnostne povezanosti in kakovosti dela policistov je študija ugotovila, da je bila izvedba strategije policijskega dela v skupnosti v Sloveniji relativno uspešna, vendar so se pokazale potrebe po izboljšavah, zlasti na področju krepitve kakovosti stikov med policisti in prebivalci lokalnih skupnosti. Med različnimi modeli je pristop policijskega dela v skupnosti prejel največjo podporo slovenske javnosti, najmanj primeren model policijskega dela pa je bil ocenjen kot militaristično-birokratski model (Prislan in Lobnikar, 2019). Ugotovitve raziskave sledijo razvojnim spremembam slovenske policije od paramilitaristične do v skupnost vpete policijske organizacije. Tudi nasploh so dosedanje raziskave pokazale, da so prebivalci relativno nenaklonjeni pluralizaciji in privatizaciji policijske dejavnosti (Prislan in Lobnikar, 2017) in da večino varnostnih storitev še vedno tradicionalno povezujejo z delovanjem državne policije. Skladno s tem prebivalci Slovenije pri zagotavljanju varnosti največ pričakujejo od policije in gasilcev, slabše pa ocenjujejo na primer redarje in varnostnike zasebnovarnostnih podjetij (Meško idr., 2020). Podobna stališča so se izkazala tudi v raziskavi o primernosti varnostnih ukrepov in pričakovanih glede policijskega dela v prihodnje, ki je bila izvedena med policisti in prebivalci lokalnih skupnosti v Sloveniji (Prislan in Lobnikar, 2017). Prebivalci so v tej študiji izkazali nizko podporo širitvi policijskih pooblastil na občinske redarje in povečevanju pristojnosti zasebnih varnostnih organizacij, so bila pa njihova pričakovanja različna od mnenj policistov. Na primer, policisti so precej bolj naklonjeni večji rabi zasebnega in tehničnega varovanja, dodatnemu zaposlovanju oz. povečanju števila policistov in npr. uvedbi enotne telefonske številke za klice v sili. Ta raziskava je pokazala tudi, da imajo prebivalci različno urbaniziranih občin tudi drugačna pričakovanja glede zagotavljanja varnosti in izražajo različne varnostne potrebe, kar nakazuje na potrebo po oblikovanju prilagojenih občinskih programov varnosti.

Izsledki omenjenih študij, ki jih izvajajo sodelavci Katedre za policijsko dejavnost in varnostne vede, tako nakazujejo na pomembnost spodbujanja fleksibilnosti policijske dejavnosti v prihodnosti in razvoja prilagojenih pristopov glede na potrebe in značilnosti okolij, v katerih se izvaja. V razpravi o razvojnih usmeritvah in priložnostih policijske dejavnosti v Sloveniji pa je treba omeniti tudi politično in institucionalno vizijo njenega razvoja v prihodnje.

Dolgoročne smernice za oblikovanje razvojnega programa policije za desetletno obdobje sprejme državni zbor RS. V tovrstnih smernicah so opredeljeni ključni razvojni problemi, s katerimi se sooča slovenska policija, in potrebne sistemske spremembe. Zadnje dolgoročne smernice so zastavljene v »ReDRPPok« (2015), iz katere je mogoče razbrati, da je veliko razvojnih prioritet na področju policijske dejavnosti in policijske organizacije usmerjenih v digitalizacijo poslovanja, nadgradnjo informacijskih in telekomunikacijskih sistemov, uvajanje sodobnih tehničnih sredstev na delovna področja policije in zagotavljanje usposobljenih strokovnjakov. Tudi nasploh je poudarek na krepitvi in posodobitvi usposobljenosti specializiranih kadrov, krepitvi uspešnosti in učinkovitosti na posameznih delovnih področjih (kot so varnost v prometu, varovanje meja, vzdrževanje javnega reda in miru, ukrepanje ob naravnih in drugih nesrečah, kriminalističnega preiskovanja in digitalne forenzike). Poudarjena je tudi potreba po vzpostavitvi sistema upravljanja kakovosti dela, boljši vzpostavitvi koncepta policijske dejavnosti v skupnosti in krepitvi zmogljivosti na področju obveščevalno vodene policijske dejavnosti.

Srednjeročne usmeritve in razvojne cilje slovenske policije pa nadalje postavlja minister za notranje zadeve s temeljnimi usmeritvami za izdelavo srednjeročnega načrta razvoja in dela, ki se oblikujejo na osnovi različnih nacionalnih strategij, izsledkov raziskovalnih ugotovitev, nadzorstvenih postopkov in ugotovljenih trendov. Aktualne temeljne usmeritve so pripravljene za obdobje 2023–2027 (Ministrstvo za notranje zadeve RS, 2022), podlaga za oblikovanje srednjeročnih ciljev pa so »ReDRPPok« (2015); »Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2019–2023 (ReNPPZK19–23)« (2019), usmeritve Direktorata MNZ za policijo in druge varnostne naloge; ocene stanja in trendov, podane na podlagi javnomnenjskih raziskav o ocenah in stališčih prebivalcev o delu policije; statistične analize gibanja varnostnih pojavov na delovnih področjih policije; in ugotovitve ciljnih raziskovalnih projektov, ki jih je sofinanciralo ministrstvo ali policija. Kot podlaga so bili upoštevani še pretekle izkušnje pri izvajanju predhodnih temeljnih usmeritve ter drugi strateški dokumenti na mednarodni in nacionalni ravni, ki neposredno ali posredno opredeljujejo prednostne cilje in dejavnosti policije pri zagotavljanju notranje varnosti. V aktualnih temeljnih usmeritvah so predstavljeni cilji za razvoj dela policije na sedmih prioritetenih področjih:

- preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj;

- vzdrževanje javnega reda;
- zagotavljanje varnosti v cestnem prometu;
- vzdrževanje varnosti državne in zunanje meje EU ter preprečevanje nezakonitih migracij;
- utrjevanje povezanosti z lokalnimi skupnostmi in drugimi subjekti pri zagotavljanju varnosti;
- optimizacija delovanja policije glede na razpoložljive vire;
- krepitev ugleda policije.

Med prednostne naloge ministrstva za notranje zadeve, ki jih mora policija upoštevati pri uresničevanju svojega poslanstva in vizije, pa sodijo (Ministrstvo za notranje zadeve RS, 2022):

- celovito upravljanje migracij;
- večdeležniški pristop k preprečevanju nasilja v družini in intimnopartnerskih odnosih;
- krepitev integritete policije kot institucije in policistov kot profesionalcev;
- preiskovanje hujših oblik kriminalitete ter ekološke kriminalitete.

Iz usmeritev, podanih pri posameznih strateških ciljih, so razvidni naslednji poudarki v prihodnjem razvoju slovenske policije (Ministrstvo za notranje zadeve RS, 2022):

- proaktivno delovanje policije, razvoj veščin in kompetenc policistov ter upoštevanje ključnih vrednot, kot so zakonitost, humanost in integriteta;
- krepitev zadovoljstva in zaupanja zaposlenih, izboljšanje kariernega sistema in zmanjševanje odklonskih pojavov na delovnem mestu;
- izraba prednosti sodobnih tehnologij, nadgradnja zmogljivosti obstoječe tehnologije, uvajanje skupnih informacijskih sistemov in nadgradnja baz podatkov;
- vzpostavitev sodelovanja s ponudniki informacijske tehnologije in razvijalci orodij ter okrepljeno število usposobljenih strokovnjakov s področja digitalne preobrazbe v policiji;

- upoštevanje izsledkov znanstvenoraziskovalne dejavnosti, raziskovanje in razumevanje narave hujših kršitev ter analize varnostnih dogodkov za učenje in razvoj;
- prenovitev oz. posodobitev strategije policijskega dela v skupnosti.

Za celovit pristop k uspešnemu obvladovanju groženj in zagotavljanju javne varnosti na visoki ravni pa bo v prihodnje pomembno razviti tudi celovit in enoten pristop k merjenju uspešnosti, učinkovitosti in kakovosti dela policije, ki bo skladen z njenimi strateškimi in operativnimi usmeritvami. V ta namen je treba definirati tudi jasne kazalnike uresničevanja usmeritev (Ministrstvo za notranje zadeve RS, 2022).

Na podlagi navedenih dolgoročnih in srednjeročnih smernic in drugih usmeritev ter obveznih navodil ministrstva za notranje zadeve generalni direktor policije sprejme srednjeročni in letne načrte dela policije. V tovrstnih načrtih se za posamezne strateške cilje oblikujejo programi dela, v okviru teh programov pa nato opredelijo konkretne naloge. Vsaka naloga pa vključuje podlago za oblikovanje, nosilce izvajanja, sodelujoče deležnike, časovnico izvedbe in kazalnike uspešnosti. Obenem se vzpostavi tudi načrt zaposlovanja, organizacijsko-razvojnih projektov in nabave opreme ter investicij.

5 Sklep

Iz pregleda razvojnih usmeritev in strateških ciljev slovenske policije je razvidno, da so sistem usmerjanja, načrtovanje dolgoročnega razvoja in organiziranje dela sistematično zastavljeni in medsebojno usklajeni. Vsebinsko pa se prepoznani izzivi, prioritete in cilji močno skladajo s splošnimi razvojnimi izzivi in trendi, ki smo jih predstavili v predhodnih poglavjih, kar dokazuje neločljivo povezanost slovenske policijske dejavnosti s transformacijami in razvojnimi tendencami na področju zagotavljanja varnosti v evropskem in mednarodnem prostoru. Pri analizi pričakovanega razvoja policijske dejavnosti na območju Slovenije lahko zasledimo, da se vsebinsko vežejo na raziskovalno dejavnost, ki smo jo predstavili v pričujočem prispevku. Zato je mogoče skleniti, da med dejavnostmi Katedre za policijsko dejavnost in varnostne vede na UM FVV ter izvajanjem policijskih nalog obstaja vsebinska usklajenost, zaradi razvojnih trendov pa vedno večja soodvisnost. Policijske dejavnosti, ki ni utemeljena na znanju, si namreč v prihodnje ne moremo

predstavljati, razvoj znanosti na tem področju pa je mogoč samo ob upoštevanju vprašanj, na katera mora sodobna policijska dejavnost odgovoriti v prihodnje.

Literatura

- Afzal, M. in Panagiotopoulos, P. (2020). Smart policing: A critical review of the literature. V G. Viale Pereira, M. Janssen, H. Lee, I. Lindgren, M. Pedro Rodríguez Bolívar, H. J. Scholl in A. Zuiderwijk (ur.), *Electronic Government: 19th IFIP WG 8.5 International Conference, EGOV 2020, Linköping, Sweden, August 31 – September 2, 2020: Proceedings* (str. 59–70). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-57599-1_5
- Aristovnik, A., Setnikar-Cankar, S., Čadež, S., Kešeljevič, A., Pečarič, M. in Pevcin, P. (2012). *Vzpostavitev sistema merjenja učinkovitosti, uspešnosti in kakovosti v slovenski policiji: Ciljni raziskovalni projekt: (Končno poročilo raziskave)*. Fakulteta za upravo; Ekonomska fakulteta.
- Back, M. S., Park, W., Park, J., Jang, K. H. in Lee, Y. T. (2021). Smart policing technique with crime type and risk score prediction based on machine learning for early awareness of risk situation. *IEEE Access*, 9, 131906–131915. <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2021.3112682>
- Bang, J., Lee, Y., Lee, Y. T. in Park, W. (2019). AR/VR based smart policing for fast response to crimes in safe city. V *Adjunct Proceedings of the 2019 IEEE International Symposium on Mixed and Augmented Reality: ISMAR-Adjunct 2019: 14–18 October 2019 Beijing, China* (str. 470–475). CPS; IEEE, Computer Society. <https://doi.org/10.1109/ISMAR-Adjunct.2019.00126>
- Bhana, B., Flowerday, S. in Satt, A. (2013). Using participatory crowdsourcing in South Africa to create a safer living environment. *International Journal of Distributed Sensor Networks*, 9(11), 1–13. <https://doi.org/10.1155/2013/907196>
- Boovaragasamy, C., Kumar, M., Sandirakumaran, A., Gnanasabai, G., Rahman, M. in Govindasamy, A. (2021). Universal health coverage – there is more to it than meets the eye. *Journal of Family Medicine and Primary Care*, 10(2), 816–819.
- Buerger, M. (2007). Third party policing: Futures and evolutions. V J. A. Schafer (ur.), *Policing 2020: Exploring the future of crime, communities, and policing* (str. 452–486). US Department of Justice.
- Carr-Hill, R. A. in Stern, N. H. (1973). An econometric model of the supply and control of recorded offences in England & Wales. *Journal of Public Economics*, 2(4), 289–318. [https://doi.org/10.1016/0047-2727\(73\)90022-4](https://doi.org/10.1016/0047-2727(73)90022-4)
- Castillo-Cara, M., Mondragon-Ruiz, G., Huaranga-Junco, E., Antunez, E. A. in Orozco-Barbosa, L. (2019). SAVIA: Smart city citizen security application based on fog computing architecture. *IEEE Latin America Transactions*, 17(7), 1171–1179. <https://doi.org/10.1109/TLA.2019.8931206>
- Catte, R. in Linden, R. (2021). Leadership and change in Winnipeg's smart policing initiative. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 15(1), 181–196. <https://doi.org/10.1093/police/pay077>
- Coldren, J. R., Huntoon, A. in Medaris, M. (2013). Introducing smart policing: Foundations, principles, and practice. *Police Quarterly*, 16(3), 275–286. <https://doi.org/10.1177/1098611113497042>
- Coleman, T. G. (2012). *A model for improving the strategic measurement and management of policing: The police organizational performance index (POPI)* [Doktorska disertacija]. University of Regina.

- https://ourspace.uregina.ca/bitstream/handle/10294/3775/Coleman_Terence_197703880_PhD_PLST_Fall2012.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Crank, J. P., Kadleck, C. in Koski, C. M. (2010). The USA: The next big thing. *Police Practice and Research*, 11(5), 405–422.
- Čas, T. in Gorenak, V. (1993). Policijska organiziranost danes in jutri. *Revija policija*, 13(4/5), 423–439.
- Čelik, P. (1999a). Slovenski orožniki 1918–1941: iz zgodovine. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 50(1), 53–56
- Čelik, P. (1999b). Varnostni stražniki v Sloveniji 1918–1941. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 50(2), 148–152.
- Čelik, P. (2001). *Slovenski orožniki: 1918–1941*. Društvo za preučevanje zgodovine, literature in antropologije.
- Čelik, P. (2005). *Orožništvo na Kranjskem: 1850–1918*. Zveza zgodovinskih društev Slovenije.
- Černič, M. in Makarovič, M. (2009). *Javnomenjska raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev Republike Slovenije o delu policije 2009*. Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici.
- Darroch, S. in Mazerolle, L. (2012). Intelligence-led policing: A comparative analysis of organisational factors influencing innovation uptake. *Police Quarterly*, 16(1), 3–37.
- de Guzman, M. C. in Kim, M. (2016). Community hierarchy of needs and policing models: Toward a new theory of police organisational behavior. *Police Practice and Research*, 18(4), 352–365.
- Dvojmoč, M. (2017). Občinska redarstva v Sloveniji – analiza dosedanjega razvoja in pogled v prihodnost. *Varstvoslovje: revija za teorijo in prakso varstvoslovja*, 19(1), 80–98.
- Ferguson, A. G. (2020). Structural sensor surveillance. *Iowa Law Review*, 106(1), 47–112.
- Flander, B., Modic, M., Lobnikar, B. in Tičar, I. (2021). *Učinkovitost sistemskega nadzora nad policijo na področju spoštovanja človekovih pravic ter zakonskih in strokovnih standardov policijskega dela: (CRP V5-1942): zaključno poročilo ciljnega raziskovanega projekta*. Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede.
- Fleming, J. in Brown, J. (2021). Staffing the force: Police staff in England and Wales' experiences of working through a Covid-19 lockdown. *Police Practice and Research*, 23(2), 236–253.
<https://doi.org/10.1080/15614263.2021.1938048>
- Furman, R., Meško, G. in Sotlar, A. (2012). Mehanizmi policijskega sodelovanja za zagotavljanje notranje varnosti v Evropski uniji. *Varstvoslovje: revija za teorijo in prakso varstvoslovja*, 14(1), 5–41.
- Gash, T. in Hobbs, R. (2018). *Policing 4.0. Deciding the future of policing in the UK*. Deloitte.
- Grabosky, P.N. (1992). Efficiency and effectiveness in Australian policing. V P. R. Wilson (ur.), *Issues in Crime, Morality and Justice* (str. 33–44). Australian Institute of Criminology.
- Huang, C. H., Chou, T. C. in Wu, S. H. (2021). Towards convergence of AI and IOT for smart policing. *Journal of Global Information Management*, 29(6), 1–21.
<https://doi.org/10.4018/jgim.296260>
- Jennings, W. G. in Perez, N. M. (2020). The Immediate Impact of Covid-19 on Law Enforcement in the United States. *American Journal of Criminal Justice*, 45(4), 690–701.
- Jeršin, R. (2008). Naloge pooblaščenih uradnih oseb občinskega redarstva včeraj, danes in jutri. V J. Šifrer (ur.), *Javna in zasebna varnost: 9. slovenski dnevi varstvoslovja: zbornik prispevkov*. Fakulteta za varnostne vede. <http://www.fvv.uni-mb.si/dv2008/zbornik/clanki/Jersin1.pdf>
- Jevšek, A. in Meško, G. (2011). The Slovenian National Bureau of Investigation – An attempt to respond to contemporary unconventional forms of criminality. V G. Meško, A. Sotlar in J.

- Winterdyk (ur.), *Policing in Central and Eastern Europe – social control of unconventional deviance: Conference proceedings* (str. 243–257). Faculty of Criminal Justice and Security.
- Kotnik, S. (ur.). (1993). *Kronika šole & bibliografijo: 1973–1993*. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije.
- Kyprianides, A., Bradford, B., Beale, M., Savigar-Shaw, L., Stott, C. in Radburn, M. (2021). Policing the Covid-19 pandemic: Police officer well-being and commitment to democratic modes of policing. *Policing and Society*, 32(4), 504–521.
- Laufs, J., Borrion, H. in Bradford, B. (2020). Security and the smart city: A systematic review. *Sustainable Cities and Society*, 55(Apr.), 102023. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2020.102023>
- Li, J. C. M., Cheung, C. K., Sun, I. Y., Cheung, Y. K. in Zhu, S. (2021). Work–family conflicts, stress, and turnover intention among Hong Kong police officers amid the Covid-19 pandemic. *Police Quarterly*, 25(3), 281–309. <https://doi.org/10.1177/10986111211034777>
- Lobnikar, B. in Modič, M. (2018). Profesionalizacija slovenske policije. *Varstvoslovje: revija za teorijo in prakso varstvoslovja*, 30(3), 286–308.
- Lobnikar, B. in Pagon, M. (2004). The prevalence and the nature of police cynicism in Slovenia. V G. Meško, M. Pagon in B. Dobovšek (ur.), *Policing in Central and Eastern Europe. Dilemmas of contemporary criminal justice* (str. 103–111). Faculty of Criminal Justice and Security.
- Lobnikar, B. in Prislán, K. (2018). Ocena uspešnosti policijskega dela v Sloveniji – primerjava percepcije prebivalcev v letih 2011 in 2017. V G. Meško, A. Sotlar, B. Lobnikar (ur.). 4. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: sklepne ugotovitve raziskovanja (2015–2018): konferenčni zbornik (str. 105–140). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru. <http://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/374>
- Lobnikar, B. in Prislán, K. (2021). Vpliv pandemije covid-19 na izvajanje policijske dejavnosti v Sloveniji: pogled slovenskih policistov. V G. Meško in I. Kokoravec (ur.), 7. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: policijsko delo v skupnosti in zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih: konferenčni zbornik (str. 5–21). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru. <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/622>.
- Lobnikar, B. in Sotlar, A. (2006). Celovito upravljanje z varnostnimi tveganji kot dejavnik dolgoročne uspešnosti podjetja. V A. Dvoršek in L. Selinšek (ur.), *Kriminalni napadi na premoženje gospodarskih subjektov: varnostni, pravni in zavarovalni vidiki* (str. 9–22). Pravna fakulteta.
- Lobnikar, B., Modič, M. in Sotlar, A. (2019). Policijska dejavnost v Sloveniji – analiza razvoja dejavnosti in njenega raziskovanja. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 70(2), 162–175.
- Lobnikar, B., Pagon, M., Umek, P., Sotlar, A., Bučar-Ručman, A., Tominc, B. in Butinar, J. (2005). *Raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev obmejnih območij do dela policistov na bodoči schengenski meji – raziskovalno poročilo*. Visoka policijsko-varnostna šola.
- Lobnikar, B., Prislán, K. in Modič, M. (2016). Merjenje uspešnosti implementacije policijskega dela v skupnosti. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 67(2), 89–110.
- Lobnikar, B., Sotlar, A. in Meško, G. (2013). Razvoj policijske dejavnosti v Srednji in Vzhodni Evropi. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 64(1), 5–18.
- Ludwig, A., Norton, M. in McLean, I. (2017). *Resource allocation processes in policing in Great Britain – Project report*. A Gwilym Gibbon Centre for Public Policy Working Paper, Nuffield College.
- Maguire, E. R. in Uchida, C.D. (2000). Measurement and explanation in the comparative study of American police organizations. V D. Duffee (ur.), *Criminal justice 2000, Vol. 4. Measurement and*

- analysis of crime and justice* (str. 491–557). National Institute of Justice.
http://www.ncjrs.gov/criminal_justice2000/vol_4/04j.pdf
- Maskály, J., Kutnjak Ivković, S. K. in Neyroud, P. (2021). Policing the Covid-19 pandemic: Exploratory study of the types of organizational changes and police activities across the globe. *International Criminal Justice Review*, 31(3), 266–285.
- Maslov, A. (2015). *Measuring the performance of the Police: The perspective of the public: Research report 2015-R034*. Research Division, Public Safety Canada.
- Mazerolle, L. in Ransley, J. (2021). Policing health regulations in democratic societies: A focus on Covid-19 challenges and opportunities in Australia. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, 45(3), 315–327.
- Meško, G. (2000). *Strah pred kriminaliteto, policijsko preventivno delo in javno mnenje o policiji: Raziskovalno poročilo*. Visoka policijsko-varnostna šola.
- Meško, G. (2007). The obstacles on the path to police professionalism in Slovenia: A review of research. V G. Meško in B. Dobovšek (ur.), *Policing in emerging democracies: Critical reflections* (str. 15–55). Faculty of Criminal Justice and Security.
- Meško, G. in Klemenčič, G. (2007). Rebuilding legitimacy and police professionalism in an emerging democracy: The Slovenian experience. V T. Tyler (ur.), *Legitimacy and criminal justice: International perspectives* (str. 84–114). Russell Sage Foundation.
- Meško, G. in Urbas, V. (2021). Delo policije na področju preiskovanja kriminalitete v Sloveniji v času covida-19 s poudarkom na prvem valu epidemije covida-19 spomladi 2020. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 72(1), 21–35.
- Meško, G., Dvojmoč, M., Lobnikar, B., Modic, M., Prislán, K., Sotlar, A. in Tominc, B. (2020). *Policija in drugi deležniki zagotavljanja varnosti – vidiki pluralne policijske dejavnosti v lokalnih skupnostih: ciljni raziskovalni projekt: raziskovalno poročilo*. Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede.
- Meško, G., Eman, K. in Flander, B. (ur.). (2016). *Oblast, legitimnost in družbeno nadzorstvo*. Fakulteta za varnostne vede.
- Meško, G. in Lobnikar, B. (2018). Police reforms in Slovenia in the past 25 years. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 15(1), 237–250. <https://doi.org/10.1093/police/pay008>
- Meško, G., Sotlar, A., Lobnikar, B., Jere, M. in Tominc, B. (2012). *Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni: Poročilo ciljnega raziskovalnega projekta*. Fakulteta za varnostne vede.
- Ministrstvo za notranje zadeve RS, Policija. (2013). *Strategija policijskega dela v skupnosti*.
- Ministrstvo za notranje zadeve RS. (2022). *Temeljne usmeritve za izdelavo srednjeročnega načrta razvoja in dela policije za obdobje 2023–2027*.
https://www.gov.si/assets/ministrstva/MNZ/Dokumenti/DPDVN/Usmerjanje-in-nadzor-policije/Temeljne-usmeritve-2023_2027.pdf
- Miyano, K., Shinkuma, R., Shiode, N., Shiode, S., Sato, T. in Oki, E. (2020). Multi-UAV allocation framework for predictive crime deterrence and data acquisition. *Internet of Things*, 11(Sep.), 100205. <https://doi.org/10.1016/j.iot.2020.100205>
- Modic, M., Lobnikar, B. in Dvojmoč, M. (2014). Policijska dejavnost v Sloveniji: Analiza procesov transformacije, pluralizacije in privatizacije. *Varstvoslonje: revija za teorijo in prakso varstvoslonja*, 16(3), 217–241.
- Modic, M., Sotlar, A. in Meško, G. (2012). Community Policing Practice and Research in Slovenia. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 63(1), 3–13.

- Moreira, B., Cacho, N., Lopes, F. in Cavalcante, E. (2017). Towards civic engagement in smart public security. V *2017 International Smart Cities Conference, ISC2, 14–17 Sept. 2017*. IEEE. <https://doi.org/10.1109/ISC2.2017.8090818>
- Nalla, M. K., Meško, G., Lobnikar, B., Dobovšek, B., Pagon, M., Umek, P. in Dvoršek, A. (2007). A comparison of officers' perceptions of police organisational climate in large, midsize, and small cities in Slovenia. V G. Meško in B. Dobovšek (ur.), *Policing in emerging democracies: Critical reflections* (str. 101–126). Faculty of Criminal Justice and Security.
- Nalla, M. K., Rydberg, J. in Meško, G. (2011). Organizational factors, environmental climate, and job satisfaction among police in Slovenia. *European Journal of Criminology*, 8(2), 144–156.
- Ogilvie, J. M., Allard, T. J. in Stewart, A. L. (2008). *Impact of Police Numbers on Crime*. J. M. Griffiths, Griffiths University, Australia.
- Pagon, M. in Lobnikar, B. (2001). *V skupnost usmerjeno policijsko delo v mestu Ljubljana: Ugotavljanje potreb za ustanovitev mestne policije ali redefiniranje dela državne policije: končno poročilo s popravki*. Visoka policijsko-varnostna šola.
- Pagon, M. in Lobnikar, B. (2004). Police integrity in Slovenia. V C. B. Klockars, S. Kutnjak Ivković in M. R. Haberfeld (ur.), *The contours of police integrity* (str. 212–231). Sage.
- Paredes, J. N., Simari, G. I., Martinez, M. V. in Falappa, M. A. (2021). Detecting malicious behavior in social platforms via hybrid knowledge- and data-driven systems. *Future Generation Computer Systems*, 125(Dec.), 232–246. <https://doi.org/10.1016/j.future.2021.06.033>
- Pečar, J. in Skalar, V. (1973). *Milicionarski odnos sa javnošću*. Savezni sekretariat za unutrašnje poslove.
- Ponsaers, P. (2001). Reading about "community (oriented) policing" and police models. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 24(4), 470–496.
- Prezelj, I., Lobnikar, B., Sotlar, A., Vuga Beršnak, A., Kolak, A., Prislan, K., Modic, M., Kocjančič, K. in Ferlin, A. (2021). *Radikalizacija v smeri nasilja: temeljni koncepti, izbrani tuji pristopi in primer Slovenije*. Fakulteta za družbene vede, Založba FDV.
- Prislan, K. in Lobnikar, B. (2017). Zagotavljanje varnosti lokalnih skupnosti v prihodnje: Percepcije različnih deležnikov v Sloveniji. V G. Meško, K. Eman, in U. Pirnat (ur.), *Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji: konferenčni zbornik* (str. 131–142). Univerzitetna založba Univerze.
- Prislan, K. in Lobnikar, B. (2019). Modern trends in policing: Public perceptions of the preferred policing models in Slovenia. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 70(5), 483–500.
- Prislan, K., Modic, M., Slak, B., Primc, T. in Mihelič, A. (2022a). *Razvoj celovitih modelov ocenjevanja nacionalnovarnostne ogroženosti in merjenja uspešnosti, učinkovitosti ter kakovosti policijskega dela: ciljni raziskovalni projekt 2021: vmesno raziskovalno poročilo – delovni sveženj 3: pregled tujih pristopov k ocenjevanju uspešnosti policijskega dela ter policijskih organizacij*. Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede.
- Prislan, K., Pečjak, T. in Lobnikar, B. (2022b). Policijska dejavnost v pametnih trajnostnih skupnostih: pomen sodobne tehnologije za policijsko delo. V G. Meško in I. Kokoravec (ur.), *8. nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: konferenčni zbornik: cilji trajnostnega razvoja in varnost v lokalnih skupnostih* (str. 45–64). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Prislan, K. in Slak, B. (2018). Analysis of the relationship between smart cities, policing and criminal investigation. *Varstvoslojje: revija za teorijo in prakso varstvoslovja*, 20(4), 389–413.

- Ratcliffe, J. H. in Guidetti, R. (2008). State police investigation structure and the adoption of intelligence-led policing. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 31(1), 109–128.
- Reisig, M. D., Tankebe, J. in Meško, G. (2012). Procedural justice, police legitimacy, and public cooperation with the police among young Slovene adults. *Varstvoslovje: revija za teorijo in prakso varstvoslovja*, 14(2), 147–164.
- Resolucija o dolgoročnem razvojnem programu policije do leta 2025 – »Kakovostna policija za varno Slovenijo« (ReDRPPol). (2015). *Uradni list RS*, (75/15).
- Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2019–2023 (ReNPPZK19–23). (2019). *Uradni list RS*, (43/19).
- Rosenbaum, D. (2007). Police innovation post 1980: Assessing effectiveness and equity concerns in the information technology era. *Institute for the Prevention of Crime Review*, 1, 11–44.
<https://www.publicsafety.gc.ca/lbrr/archives/cnmcs-plcng/ripocr-v1-11-44-eng.pdf>
- Seljeseth, M., Yamin, M. M. in Katt, B. (2020). UIOT-FMT: A universal format for collection and aggregation of data from smart devices. *Sensors*, 20(22), 1–23.
<https://doi.org/10.3390/s20226662>
- Shane, J. M. (2010). Performance Management in Police Agencies: a Conceptual Framework. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 33(1), 6–29.
- Skalar, V. (1976). *Izbor, usposabljanje in delovna uspešnost miličnikov kadetov*. Inštitut za kriminologijo.
- Sodja, B. (2008). Javni red – pristojnost občinskega redarja nekoč in danes. V *Zbornik: 3. dnevi prekrškovnega prava* (str. 125–132). GV založba.
- Sotlar, A. in Dvojmoč, M. (2015). Municipal warden services in the pluralised policing environment in Slovenia. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 66(4), 330–341.
- Sotlar, A., Dvojmoč, M., Modic, M. in Tominc, B. (2022). *Učinkovit pritožbeni mehanizem nad delom občinskih redarjev, varnostnikov in detektivov (V5-2149): ciljni raziskovalni projekt: končno poročilo raziskovalnega projekta*. Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede.
- Sotlar, A., Modic, M. in Lobnikar, B. (2021). *Preoblikovanje Mestnega redarstva Mestne uprave Mestne občine Ljubljana na podlagi posodobitve občinskega programa varnosti Mestne občine Ljubljana: raziskovalni projekt: raziskovalno poročilo*. Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede.
- Šelih, A. in Meško, G. (2011). Slovenian criminology – an overview. V G. Meško, A. Sotlar in J. Winterdyk (ur.), *Policing in Central and Eastern Europe – social control of unconventional deviance: Conference proceedings* (str. 13–33). Faculty of Criminal Justice and Security.
- Thanassoulis, E. (1995). Assessing police forces in England and Wales using data envelopment analysis. *European Journal of Operational Research*, 87(3), 641–657.
[https://doi.org/10.1016/0377-2217\(95\)00236-7](https://doi.org/10.1016/0377-2217(95)00236-7)
- Tičar, B. (2015). Pravna ureditev varnosti na lokalni ravni. V G. Meško (ur.), *Varnost v lokalnih skupnostih: zbornik prispevkov Prve nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih, Ljubljana, 27. november 2015* (str. 34–45). Fakulteta za varnostne vede, Univerza v Mariboru.
- Trinkner, R., Tyler, T. R. in Goff, P. A. (2016). Justice from within: The relations between a procedurally just organizational climate and police organizational efficiency, endorsement of democratic policing, and officer well-being. *Psychology, Public Policy, and Law*, 22(2), 158–172.
- Tulumello, S. in Iapaolo, F. (2022). Policing the future, disrupting urban policy today. Predictive policing, smart city, and urban policy in Memphis (TN). *Urban Geography*, 43(3), 448–469.
<https://doi.org/10.1080/02723638.2021.1887634>

- Tundis, A., Kaleem, H. in Mühlhäuser, M. (2020). Detecting and tracking criminals in the real world through an IOT-based system. *Sensors*, 20(13), 1–27. <https://doi.org/10.3390/s20133795>
- van den Born, A., van Witteloostuijn, A., Barlage, M., Sapulete, S., van den Oord, A., Rogiest, S., Vallet, N., Reguli, Z., Vit, M., Mouhanna, C., Cassa, D., Binder, H., Blumenthal, V., Christe-Zeyse, J., Giljohann, S., Gruschinske, M., Pautz, H., Stein-Müller, S., Bisogni, F., Costanzo, P., Stojanovski, T., Mirceva, S., Krstevska, K., Rajkovcevski, R., Stamenova, M., Bayerl, S., Horton, K., Jacobs, G., Jochoms, T., Vogel, G., Andrei, D., Baban, A., Chirica, S., Otoiu, C., Ratiu, L., Rus, C., Varga, M., Vonas, G., Alsina, V., Gascó, M., Allen, K., Birdi, K., Betteridge, K., Casey, R., Graham, L. in Pólos, L. (2013). Policing opportunities and threats in Europe. *Journal of Organizational Change Management*, 26(5), 811–829.
- Vodopivec, K. (1984). *Sistemska analiza kazenskega in predkazenskega postopka*. Inštitut za kriminologijo.
- Wathne, C. T. (2020). New public management and the police profession at play. *Criminal Justice Ethics*, 39(1) 1–22. <https://doi.org/10.1080/0731129X.2020.1746106>
- Yuan, L., Zhu, L., Chen, F., Cheng, Q., Yang, Q., Zhou, Z. Z., Zhu, Y., Wu, Y., Zhou, Y. in Zha, X. (2020). A survey of psychological responses during the coronavirus disease 2019 (Covid-19) epidemic among Chinese police officers in Wuhu. *Risk Management and Healthcare Policy*, 13, 2689–2697. <https://doi.org/10.2147/RMHP.S269886>
- Zakon o notranjih zadevah. (1980). *Uradni list SRS*, (28/80).
- Zakon o občinskem redarstvu (ZORed). (2006, 2017). *Uradni list RS*, (139/06, 9/17).
- Zakon o organiziranosti in delu v policiji. (2013). *Uradni list RS*, (15/13).
- Zakon o policiji. (1998). *Uradni list RS*, (49/98).

